

Budget 2020

Miljö- och konsumentnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Omvärldsanalys	4
3 Kommunfullmäktiges indikatorer och nämndens indikatorer och uppdrag	6
3.1 Företagandet växer genom samverkan	6
3.2 Ekonomi och egen organisation	7
4 Nämndens verksamhet	9
4.1 Ekonomiskt sammandrag	9
4.2 Nämndens uppgift	9
4.3 Ekonomiska förutsättningar	10
4.4 Verksamhet 2020	12
5 Verksamhetsmått	19
5.1 Miljöförvaltningen gemensamt.....	19
5.2 Livsmedelskontroll	19
5.3 Miljötillsyn	20
5.4 Miljöstrategiska.....	21
5.5 Budget- och skuldrådgivning	22
6 Investeringar	22
6.1 Investeringar, årliga anslag	22
6.2 Investeringar som löper över flera år	23

1 Inledning

Borås Stad är en del av en omvärld som förändras snabbt. Vårt samhälle påverkas av ett antal globala utmaningar som har att göra med urbanisering, nya ekonomiska och geopolitiska tyngdpunkter samt höjd levnadsstandard. Befolkningsökning medför behov av nya bostäder, arbetsplatser, vägar och spår de närmaste åren.

De nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmålen Agenda 2030 utgör en viktig utgångspunkt och Borås Stad ska bidra till att de uppnås. Klimatstrategiskt arbete för att minska klimatpåverkan, klimatanpassning av hela samhället samt biologisk mångfald inklusive arbete med invasiva arter är högaktuella och nödvändiga delar av Borås arbete för hållbar utveckling och som måste intensifieras. Miljö- och konsumentnämnden har en viktig roll i det arbetet och bidrar genom sin tillsyn, kontroll, miljöövervakning, miljöstrategiskt arbete och rådgivningsverksamheter. **Dessa ansvarsområden behöver prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa boråsarnas hälsa och säkerhet, en effektiv och hållbar samhällsplaneringsprocess, lika och rättvisa regler för företag i Borås samt för att motverka brottslighet.**

Länsstyrelsen genomförde i mars 2019 en uppföljning av Borås Stads myndighetsverksamhet enligt Miljöbalken. Länsstyrelsen uppmärksammade både positiva förhållanden, brister och risker samt lämnade rekommendationer. Åtgärder behöver vidtas för att resurserna för tillsyn ska motsvara behovet, kopplingen mellan övergripande mål och tillsynens prioriteringar behöver tydliggöras samt att uppföljning och utvärdering behöver vidareutvecklas.

Miljö- och konsumentnämnden har i många år haft en ansträngd ekonomi, uppvisat ett negativt resultat trots ansträngningar att hålla sin budget och haft en hög personalomsättning på 15-20 %.

Konsekvensen har blivit att nämnden inte klarat av att genomföra all verksamhet den är ålagd. Detta har lyfts varje år sedan 2017 inom ramen för stadens budgetprocess.

I budgetförslaget för 2020 har förvaltningen återigen analyserat sin verksamhet och kommit fram till samma slutsats - för att klara hela uppdraget behöver den tilldelade ramen öka - inte för att öka ambitionsnivån utan för att klara av tilldelat grunduppdrag och följa de lagar, förordningar och riktlinjer som verksamheterna lyder under.

Den preliminärt tilldelade ramen för Miljö- och konsumentnämnden uppgår till 26 400 tkr, vilket är en nettoökning med 650 tkr som är en prisuppräkningsökning av lön och övriga kostnader samt ett krav på effektivisering med 130 tkr.

För att säkerställa nämndens uppdrag, stabilisera förvaltningen, vara en attraktiv arbetsgivare och för att på ett bra sätt arbeta med lagstiftning och ökade behov begär Miljö- och konsumentnämnden utökning av budgetramen med totalt 3 140 tkr för verksamhetsåret 2020.

- 350 tkr ökade hyreskostnader för Nornan
- 300 tkr kompensation för ökat PO-pålägg
- 300 tkr kompetensutveckling, grupputveckling mm (se 4.4.2)
- 730 tkr för 1,0 miljöhandläggare rökfria miljöer pga ny tobakslag (se 4.4.4)
- 730 tkr för 1,0 miljöutredare klimatanpassning, CO2-budget och åtgärder, agenda 2030, invasiva arter mm (se 4.4.5)
- 730 tkr 1,0 miljöhandläggare förorenade områden (MIFO) (se 4.4.4)

Merparten av det som nämnden begär utökat bidrag för kan inte finansieras på annat vis då det avser verksamhet som är kommunbidragsfinansierad. Byggbonus skulle kunna användas för att finansiera arbetet med förorenad mark (MIFO). Enbart delar av hyreskostnaden för Nornan, delar av kompetensutvecklingen och delar av det ökade PO-pålägget kan finansieras med taxehöjningar, men först 2021 då det är möjligt att justera taxan för annat än prisuppräkningsökning. Det betyder att om inte nämnden tilldelas medlen ovan kommer inte all verksamhet som nämnden är ålagd att kunna genomföras.

Målvärdena för nämndens NKI-områden bygger på att nämndens äskande inom dessa myndighetsområden beviljas.

Nämnden har lyft behov av en gemensam lokal för alla förvaltningens avdelningar för att öka effektiviteten, utbytet och samhörigheten på förvaltningen.

2 Omvärldsanalys

Borås Stad är en del av en omvärld som förändras snabbt. Vårt samhälle påverkas av ett antal globala utmaningar som har att göra med urbanisering, nya ekonomiska och geopolitiska tyngdpunkter samt höjd levnadsstandard. De kommande åren försämras ekonomin i kommuner och regioner. Huvudskälet är att andelen barn och äldre blir högre jämfört med den arbetande befolkningen, vilket leder till att utgifterna ökar snabbare än intäkterna. Samtidigt fortsätter förväntningarna på offentlig sektor att öka. Invånarna vill ha bättre och mer flexibel service, både enklare och snabbare. SKL konstaterar att det "krävs radikala förändringar för att hitta sätt att ge brukare/kunder den service som de efterfrågar, till en lägre kostnad". Staden satsar på bland annat digitalisering, idéutveckling och innovation, förändrade arbetssätt och sist men inte minst en ny tillitsbaserad styrmodell. Detta arbete behöver växlas upp i alla delar av våra verksamheter.

Befolkningsökning medför behov av nya bostäder, arbetsplatser, vägar och spår de närmaste åren. Trycket på rekreationsytor ökar både från bebyggelse och direkt användning, och vår grön- och blåstruktur måste tillgodose allt fler människors behov i städer och tätorter. Samtidigt ökar insikten om ekosystemtjänsternas betydelse för den växande befolkningen.

Borås har länge legat i framkant t.ex. när det gäller kretsloppstänkande, avveckling av fossila bränslen och naturvård samt arbetar aktivt för ett ännu bredare miljöperspektiv i alla stadens verksamheter. Ett kvitto på att arbetet varit framgångsrikt är att Borås Stad successivt fick bättre placeringar från 2012 till 2016 i några av "rankinglistorna" över kommunernas miljöarbete. Tyvärr har placeringen sjunkit de senaste tre åren. Varningssignaler kring klimatförändring, miljöförstöring, överutnyttjande av naturresurser, spridning av invasiva arter och artdöd kommer allt tätare och har blivit allt allvarligare. Det är därför nödvändigt att trappa upp arbetet och förstärka insatserna för att Borås ska bidra till att på allvar minska utsläpp av växthusgaser, plast och kemikalier och leva upp till visionen att vara en ledande miljökommun.

Miljö- och konsumentnämndens ansvarsområden styrs av lagar där EU-rätten gäller före nationell rätt och cirka 80 procent av svensk lagstiftning inom områdena har sitt ursprung i EU-lagar. Den påtagliga globala dimensionen i miljöarbetet, hälsoarbetet, klimatfrågan, de allt mer utsatta ekosystemen, befolkningsfrågan och de utmaningar som energibehov och energiförsörjning ställer, gör att det behövs nya arbetssätt och nya sätt att organisera verksamhet. Några exempel är att regeringen utreder den statliga miljömyndighetsorganisationen, det pågår lagöversyn och utredningar inom alla nämndens områden och arbete för att ta fram en nationell livsmedelsstrategi.

Beslutsunderlag utvecklas och fler dimensioner ska konsekvensbedömas. Ett exempel är behovet av att kunna bedöma infrastruktursatsningars konsekvenser för miljö, klimat och hälsa.

Digitalisering

Digitalisering är en genomgripande process där ny teknik stöper om samhället i grunden. Tjänster och affärsmodeller förändras, vår kommunikation förändras, vårt sätt att arbeta förändras och allas vår vardag förändras.

Inom miljöbalksområdet, livsmedelskontrollen och övriga av nämndens ansvarsområden, pågår ett omfattande digitaliseringsarbete från de centrala myndigheterna och EU. Det är helt uppenbart att det krävs ett alltmer aktivt deltagande med hög kompetens från kommunernas sida för att säkerställa att de centrala systemen även tar hänsyn till kommunernas lokala förutsättningar och behov.

Livsmedelskontroll

En utredning om hur livsmedelskontrollen kan stärkas i kommuner med otillräcklig kontroll har gjorts av Statskontoret. Utredningens slutsats är att mindre kommuner måste samverka för att effektivisera och likrikta kontrollen och myndigheten uppmanar kommunerna att senast 2021 visa hur ökad samverkan kan genomföras för att säkra lika och rättvisa förutsättningar i hela landet. Inom Sjuhäradsregionen har miljöpresidierna tillsammans initierat en första utredning vilka behov och möjligheter som finns för ökad samverkan i regionen.

Livsmedelsverket har gjort en omfattande översyn och ett förslag med flera stora förändringar gällande finansiering av livsmedelskontroll som de närmaste åren medför ändrad fakturering, omklassning av alla anläggningar och fokus på kontroll i de tidiga leden i livsmedelskedjan.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn

En översyn av miljötillsynen och sanktionssystemet inom miljöbalken har gjorts och utmynnade i ett betänkande SOU 2017:63. I denna föreslås bland annat att tillsynsorganisationen behålls, men med ökad styrning från regeringen och ökad samverkan mellan myndigheter. Olika åtgärder som föreslås för att göra tillsynen mer enhetlig och effektiv och öka legitimiteten är digitalisering av processer, information och ärendehantering, kontinuerlig kompetensutveckling samt utveckling av utvärdering och uppföljning inom miljöbalksområdet. Även på EU-nivå pågår arbete för att öka enhetlighet mellan EU-länderna.

Länsstyrelsen genomförde i mars 2019 en uppföljning av miljöbalkstillsynen i Borås Stad. Länsstyrelsen uppmärksammade elva positiva förhållanden, fyra brister och risker samt lämnade sex rekommendationer. Bland annat behöver åtgärder vidtas för att resurserna för tillsyn ska motsvara behovet, kopplingen mellan övergripande mål och tillsynens prioriteringar tydliggöras och uppföljning och utvärdering vidareutvecklas. Nämnden ska rapportera hur den ställer sig till påpekandena i november. De åtgärder som behövs för att säkerställa all tillsyn kommer att påverka verksamheten 2020, ännu oklart exakt hur.

Planarbete och fysisk planering

I planarbetet får hållbarhetsfrågorna en allt större betydelse, inklusive de sociala aspekterna. Inom fysisk planering handlar det om lokaliseringsprinciper för olika delar av mobiliteten och utformning av villkor för olika transportslag. Det gäller bland annat utrymme, utformning och hastighet.

Trafikverket har i sitt planeringsunderlag för begränsad klimatpåverkan bedömt att utan riktade åtgärder kommer vägtrafikens användning av fossila bränslen att öka under överskådlig tid framöver. De två åtgärder som bidrar mest till god miljö är höjd bränsleskatt och en stadsplanering för minskat bilresande. En fördubblad kollektivtrafik samt åtgärder som satsning på cykel, bilpoolsanvändning, parkeringspolicys och styrande avgifter bidrar också till att målet att begränsa klimatpåverkan kan nås.

Från 1 jan 2019 infördes nya krav på att miljökvalitetsnormer för vatten som innebär att för att kunna besluta om nya detaljplaner eller tillstånd för olika infrastrukturbyggnader ska staden kunna visa hur god status ska uppnås i varje vattenförekomst.

Cirkulär ekonomi

En växande befolkning och ökad ekonomisk aktivitet förbrukar jordens resurser allt snabbare. Vi behöver en cirkulär ekonomi så att vi uppnår resurseffektiva och giftfria kretslopp samtidigt som affärsmöjligheter baserat på nya lösningar och idéer stimuleras. Generationsmålet "Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser." (enligt riksdagens definition) är en stor utmaning.

EU-kommissionen har beslutat om ett nytt lagstiftningspaket med målet att hjälpa företag och konsumenterna att klara övergången till en starkare och mer cirkulär ekonomi. Regeringen har också tillsatt "Delegationen för cirkulär ekonomi" med syfte att stärka samhällets omställning till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi både nationellt och regionalt.

Strategi för hållbar konsumtion

Regeringen har antagit en strategi för hållbar konsumtion. Strategin tar sikte på vad staten kan göra tillsammans med kommuner, näringsliv och det civila samhället för att underlätta för konsumenterna att göra hållbara val. Strategin behöver hela staden arbeta med utifrån olika perspektiv. Inom ramen för sin rådgivning och sitt förebyggande arbete arbetar konsumentvägledningen (i enlighet med KF:s uppdrag att "konsumentvägledningen även ska arbeta med rådgivning om hållbar konsumtion") med vissa aspekter av hållbar konsumtion. Andra delar behöver exempelvis koncerinköp arbeta med för att påverka stadens konsumtion i en mer hållbar riktning.

Konsumentrådgivning

Konsumentverkets "Hallå Konsument" kompletterar den lokala konsumentrådgivningen. Mer omfattande ärenden och ärenden som kräver tolk behöver fortsatt hanteras av den lokala konsumentrådgivningen. Det förebyggande och informativa arbetet på lokal nivå är viktigt för att sprida kunskap om vilka val och rättigheter man har när man köper varor eller tjänster, inte allra minst bland nyanlända, unga och i stadens utsatta områden.

Budget- och skuldrådgivning

Alltfler i vårt samhälle har svårt att klara sin ekonomi och hamnar i svår skuldsättning. Regeringen har sedan några år tillbaka antagit en strategi för att motverka överskuldssättningen som bland annat mynnat ut i att Kronofogden påbörjat ett arbete för att få fler att söka skuldsanering. Myndigheten hänvisar många av de som har skulder hos dem att ta hjälp av den kommunala budget- och skuldrådgivningen med ansökan om skuldsanering. Detta är ett arbete som Kronofogden kommer att intensifiera under senare delen av 2019. Vilken effekt det kommer att ge på vår verksamhet är svårt att veta, men många befärrar att antalet ärenden i kommunerna kommer att öka.

För att medborgarna ska få lika service oavsett kommundillhörighet har Konsumentverket gett ut rekommendationer med krav på verksamhetens innehåll. Samhällsekonomiskt är det tveklöst lönsamt att arbeta förebyggande och det är viktigt att hålla i det arbetet även om trycket på rådgivningen stundtals är högt. Kravet att den rådsökande ska få hjälp inom 4 veckor kan bli svårt att leva upp till.

Klimatpolitiskt ramverk - energi- och klimatrådgivning

Det blocköverskridande klimatpolitiska ramverket som börjat gälla bör få genomgripande konsekvenser för klimatpolitiken i Sverige. Som ett led i att nå det man förbundit sig till i Parisavtalet, kan vi anta att nya klimatmål, lagar, styrmedel, sektoriella ansvar m.m. kommer att genomgå skärpning och förändring de närmsta åren. Det är i dagsläget svårt att säga hur detta kommer att påverka energi- och klimatrådgivningen som lokalt styrmedel.

Styrning

Borås Stads har beslutat övergå till "Tillitsbaserad styrning och ledning" vilket kommer påverka nämndens och förvaltningens arbetssätt de närmaste åren.

3 Kommunfullmäktiges indikatorer och nämndens indikatorer och uppdrag

3.1 Företagandet växer genom samverkan

Målbild

Borås Stads tillväxt förutsätter ökat företagande. Kreativ samverkan mellan näringsliv, akademi, kommun och andra delar av samhället bidrar till utveckling som skapar arbetstillfällen.

Verksamhetens indikatorer	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall T1 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2025
NKI – Miljö- och hälsoskydd	59	71		70	75
NKI – Livsmedelskontroll	71	70	68	70	75
NKI – Serveringstillstånd	65	75	76	75	75

NKI – Miljö- och hälsoskydd

Så nås målet för indikatorn

På Miljö- och hälsoskyddsområdet finns det många nya medarbetare. Introduktionen av nya medarbetare omfattar utbildning i bemötande och kommunikation samt även tillsynsmetodik. Detta innebär att NKI-resultaten kommer att förbättras inom något år. Avdelningen planerar även under 2020 att ytterligare utveckla formerna för information och rådgivning till stadens verksamhetsutövare.

NKI – Livsmedelskontroll

Så nås målet för indikatorn

Livsmedelskontroll ligger någorlunda stabilt i statistiken trots stor personalomsättning de senaste två åren. Avdelningen arbetar löpande med bemötande och kommunikationsfrågorna och har stor erfarenhet av kontrollarbetet i form av inspektioner och revisioner. Som för andra myndighetsområden är resultaten i NKI mätningen olika under året beroende på ärendenas art samt när förvaltningen gör kontroller och uppföljningar av nya regler och lagar. Ambitionen på Livsmedelskontrollen är att NKI värdena ska vara högre och kundnöjdheten större. Avdelningen planerar även under 2020 att ytterligare utveckla formerna för information och rådgivning till stadens verksamhetsutövare.

NKI – Serveringstillstånd

Så nås målet för indikatorn

Tillståndsenheten kommer att fortsätta att arbeta med kommunikation och bemötande frågor samt information till företagen. Enheten ligger stabilt högt i NKI mätningarna de senaste mättningsomgångarna. Målet är att behålla stabiliteten även under år 2020. Enheten planerar även under 2020 att ytterligare utveckla formerna för information och rådgivning till stadens verksamhetsutövare.

Gemensam kommentar NKI

Antalet svarande på respektive NKI-värde är lågt (mellan 4 och 30 svarande). I de fall bara 4 har svarat saknas utfall för perioden. För 2018 har ett sammanvägt snitt räknats fram utifrån de olika tertialmätningarna.

3.2 Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall T1 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2025
Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.	6,1	4,5	5,9	5,5	5

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2018	Målvärde 2019	Utfall T1 2019	Målvärde 2020	Målvärde 2025
Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.	0,4	0	0,6	0,5	0,5
Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %	51	40		50	50

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.

Så nås målet för indikatorn

Målet 5,5% är satt utifrån de senaste årens utfall. I en relativt liten organisation som Miljöförvaltningen får enstaka långa sjukfall stort genomslag i statistiken, varför sjukfrånvarosiffrorna kan variera kraftigt.

För att förebygga sjukfrånvaro, sänka personalomsättningen och öka attraktiviteten som arbetsgivare arbetar förvaltningen med ledarskap, medarbetarskap och grupputveckling, utveckling av det systematiska arbetsmiljöarbetet och med resultaten från medarbetarenkäten. För att detta arbete ska kunna genomföras effektivt har nämnden i flera år arbetat för att stödfunktionerna HR, ekonomi och administration ska dimensioneras korrekt i förhållande till förvaltningens storlek och alla olika ansvarsområden samt för att samla hela förvaltningen i gemensamma lokaler (istället för som idag i tre olika hus). Inför 2020 har nämnden fått resurser att dimensionera stödresurser motsvarande behoven.

Det ställs allt mer tydliga och långtgående krav på arbetsgivaren när det gäller medarbetarnas sociala arbetsmiljö, vilket innebär att det främjande och förebyggande hälsoarbetet måste utvecklas för att snabbt fånga upp ohälsa. Detta görs bland annat genom regelbundna uppföljningssamtal, mätstickan, fysisk och psykosocial arbetsmiljöronad samt regelbundna hälsoundersökningar. Kvaliteten på detta arbete kommer nu kunna vidareutvecklas så snart kontinuerlig tillgång till HR-kompetens har kommit på plats.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.

Så nås målet för indikatorn

Miljöförvaltningen använder endast i undantagsfall timanställningar. Exempel är arrangemang av olika slag, vid alkoholtillsyn eller tillfälliga resursförstärkningar.

Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag, %

Så nås målet för indikatorn

Förvaltningens informerar om friskvårdsbidrag, Merkraft och övriga personalförmåner och har som ambition att erbjuda regelbundna hälsoundersökningar där medarbetarna får återkoppling på sin fysiska status.

Förvaltningen har även en hälsoinspiratörsgrupp på förvaltningen som under 2019 har ambitionen att erbjuda regelbundna pulshöjande aktiviteter för medarbetarna.

Då bidraget samt antalet godkända aktiviteter ökat inför 2019, förväntas andelen som nyttjar bidraget att öka.

4 Nämndens verksamhet

4.1 Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020
Intäkter	17 939	23 165	21 615	23 815
Kostnader	-43 216	-48 780	-48 190	-53 090
Buffert	0	-260	-260	-265
Nettokostnader	-25 277	-25 875	-26 835	-29 540
Kommunbidrag	22 800	25 875	25 875	26 400
Resultat	-2 477	0	-960	-3 140
Akkumulerat resultat	-594		156	
Nettoinvesteringar	0	2 000	2 000	500

Utfall 2018 och prognos 2019 innehåller öronmärkta byggbonuspengar och klimatkompensationsavgifter. Budget 2020 innehåller inga byggbonusmedel eller klimatkompensationsavgifter.

- Resultatet i bokslutet 2018 slutade på - 497 tkr efter korrigerings för beviljat ackumulerat resultat (480 tkr) och byggbonusmedel (1 500 tkr).
- 2019 har nämnden fått lov att använda 460 tkr av ackumulerat resultat (klimatkompensationsfond) och fått 1 250 tkr i öronmärkta byggbonusmedel. Dessa medel ingår i nämndens prognos och utfall, men inte i budgeten för 2019. Enligt senaste prognos beräknas samtliga extra medel att användas och prognosmässigt är resultatet efter dessa poster 750 tkr (jmf -960 tkr).

Nämnden begär ytterligare medel för att klara sitt grunduppdrag 2020 (se vidare avsnitt 4.3). Förslagvis kan del av äskandet finansieras som projekt inom ramen för stadens byggbonusmedel.

Nämnden begär 500 tkr i investeringsmedel för eventuell flytt till gemensamma lokaler.

4.2 Nämndens uppgift

Miljö- och konsumentnämnden har till huvuduppgift att ansvara för Borås Stads myndighetsansvar inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Myndighetsutövning och tillsynsarbete syftar till att säkerställa boråsarnas hälsa och säkerhet, en effektiv och hållbar samhällsplaneringsprocess, lika och rättvisa regler för företag i Borås samt för att motverka brottslighet.

Nämnden har också speciella myndighetsuppgifter inom följande områden:

- livsmedelslagstiftningen och foderlagstiftningen
- lagen om animaliska biprodukter
- alkohollagen, tobakslagen, lagen om e-cigarett, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel,
- strålskyddslagen, lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel och lagen om sprängämnesprekursorer

- lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa
- delansvar för den kommunala renhållningsordningen

Nämnden ansvarar även för kommunens budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning samt energi- och klimatrådgivning.

Miljö- och konsumentnämnden ska svara för miljövärden och naturvårdsfrågorna i kommunen i den mån det inte ankommer på annan. Nämnden ska följa utvecklingen i kommunen vad det gäller miljö- och hälsoskydd, utarbeta förslag, bereda ärenden samt medverka i planering där frågor inom nämndens ansvarsområde berörs,

Nämnden ska genom kontakter och samarbete med organisationer, nämnder, skolor och genom allmän information skapa ett ökat medvetande om och kunnande i vardagsekonomi och konsumentfrågor inom kommunen.

4.3 Ekonomiska förutsättningar

Nämnden har de senaste åren både haft en ansträngd ekonomi och en hög personalomsättning, vilket gjort att flera av förvaltningens avdelningar inte klarat av att genomföra all den verksamhet som de är ålagda. Detta har lyfts vid flera tillfällen inom ramen för stadens budgetprocess de senaste åren. Nämnden har även flera år i rad uppvisat ett negativt resultat, trots ansträngningar att hålla sin budget.

I budgetförslaget för 2020 har förvaltningen återigen analyserat sin verksamhet och kommit fram till samma slutsats som tidigare - för att klara hela uppdraget behöver den tilldelade ramen öka. Inte för att nämnden ska öka ambitionsnivån, utan för att klara av tilldelat grunduppdrag och följa de lagar, förordningar och riktlinjer som verksamheterna lyder under.

Kostnaderna för miljöförvaltningens höga personalomsättning sedan 2015 (mellan 15-20 %), har av stadsrevisionen beräknats till mellan 3-4 mkr årligen. Oavsett det exakta beloppet medför hög personalomsättning både minskad och mindre effektiv verksamhet samt ökad stress och ökad risk för sjukskrivning. Hög personalomsättning tillsammans med att staden växer och att nämnden fått utökade uppdrag är viktiga bakgrundsfaktorer till de behov förvaltningen beskriver nedan.

Driftbudget

Den preliminärt tilldelade ramen uppgår till 26 400 tkr, vilket är en nettoökning med 650 tkr för prisuppräknning av lön och övriga kostnader samt ett krav på effektivisering med -129 tkr.

Förvaltningens budgetförslag grundar sig på instruktioner från ekonomistyrningsenheten om att räkna upp lönekostnaderna med 2,7 %, övriga kostnader med 1,8 % samt att höja personalomkostnadspålägget (40,82 % j.m.f 38,80%). Nämndens taxor och intäkter har räknats upp med preliminärt PKV (prisindex för kommunal verksamhet) motsvarande 2,5 %. Under 2019 behöver en alkoholtaxa för 2020 tas fram och beslutas. Budgetförslaget bygger på att taxan genererar samma volym intäkter som nuvarande taxa. Under 2020 behöver nämnden och Fullmäktige fatta beslut om nya taxor för merparten av nämndens taxeområden. Dessa taxor behöver fastställas i Fullmäktige under 2020 för att kunna gälla från och med 2021.

Effektiviseringskraven för 2019 och 2020 har hanterats genom att inte räkna upp samtliga kostnader, t.ex kompetensutveckling och inköp. Vidare har förvaltningen varit tvungen att se över och justera vissa tjänsters tjänstgöringsgrad för att spara pengar. Det är aningen riskfyllt då personerna kan välja att gå upp i tid, men förvaltningen ser inte några andra möjligheter att hantera effektiviseringen då förvaltningen samtidigt saknar resurser för att klara delar av sitt grunduppdrag. Nytt ärendehanteringssystem och utökade stödfunktioner kommer under 2020 successivt medföra effektivisering av ärenden genom att handläggare kan lägga mindre tid på administration.

Det högre personalomkostnadspålägget innebär ca 300 tkr i ökade personalkostnader, jämfört med budget 2019. I dagsläget har inte den ekonomiska ramen justerats för dessa och nämnden äskar om

kompensation för denna höjning. *Erbålls inte dessa medel måste neddragningar inom nämndens område motsvarande detta belopp att genomföras.*

Inför budget 2019 begärde nämnden kompensation för ökade hyreskostnader. Nämnden fick inte något ytterligare tillskott och hanterade hyreskostnaden 2019 med hjälp av omdisponeringar. Dessa omdisponeringar är inte möjliga att genomföra även 2020 och därför vill nämnden på nytt lyfta behovet av medel för Nornan. *Erbålls inte dessa medel (350 tkr) måste neddragningar inom nämndens område motsvarande detta belopp att genomföras.*

Begäran om utökning av ram

För att säkerställa nämndens uppdrag begär Miljö- och konsumentnämnden om en total utökning av budgetramen med 3 140 tkr för verksamhetsåret 2020. Förslagsvis kan den del av äskandet som avser miljöhandläggare MIFO (730 tkr) finansieras med tillfällig förstärkning inom ramen för stadens byggbonuspengar alternativt ett tillfälligt kommunbidrag på xx år. Om inte nämndens ram ökar får det konsekvenser inom flera av nämndens verksamhetsområden, se vidare under avsnitt 4.4

- 350 tkr ökade hyreskostnader för Nornan (se ovan)
- 300 tkr kompensation för ökat PO-pålägg (se ovan)
- 300 tkr kompetensutveckling, grupputveckling mm (se avsnitt 4.4.2)
- 730 tkr för 1,0 miljöhandläggare rökfria miljöer pga ny tobakslag (se avsnitt 4.4.4)
- 730 tkr för 1,0 miljöutredare klimatanpassning, CO2-budget och åtgärder, agenda 2030, invasiva arter mm (se avsnitt 4.4.5)
- 730 tkr 1,0 miljöhandläggare MIFO (se avsnitt 4.4.4)

Merparten av det som nämnden begär utökat kommunbidrag för kan inte finansieras på annat vis då det avser de delar av nämndens verksamhet som är kommunbidragsfinansierade. Byggbonus skulle kunna användas för att finansiera arbetet med förorenad mark (MIFO). Enbart delar av hyreskostnaden för Nornan, delar av kompetensutvecklingen och delar av det ökade PO-pålägget kan finansieras med taxehöjningar, men först 2021 då det är möjligt att justera taxan för annat än prisuppräknning. Det betyder att om inte nämnden tilldelas medlen ovan kommer inte all verksamhet som nämnden är ålagd att kunna genomföras.

4.3.1 Jämställdhetsperspektivet

Miljö- och konsumentnämndens verksamhet styrs av lagar och förordningar som i grunden är neutrala i förhållande till kön, ålder och andra egenskaper hos invånarna och verksamhetsutövarna. Nämnden fördelar budgetmedel till respektive avdelning utifrån verksamheternas behov.

Lika rättigheter för alla och HBTQIA följs upp och diskuteras på förvaltningsmöten och avdelningarnas arbetsplatsträffar för att skapa en öppenhet och tolerans samt bidra till kunskap. Ingen diskriminering eller kränkande särbehandling ska förekomma i mötet med Boråsarna och verksamhetsutövare och heller inte i mötet mellan medarbetare och kollegor i Borås stad.

Miljöförvaltningen arbetar med kompetensbaserad rekrytering, vilket innebär att vi helt fokuserar på kompetens hos de som söker arbete hos oss och säkerställer därför möjligheten till en ökad jämställdhet bland förvaltningens medarbetare.

Systematiskt arbete för ökad jämställdhet kommer att underlättas av och bli mer effektivt med kontinuerlig och rätt dimensionerad tillgång till HR-kompetens från och med hösten 2019.

4.4 Verksamhet 2020

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020
Miljö- och konsumentnämnden				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-853	-1 040	-1 040	-1 060
Nettokostnad	-853	-1 040	-1 040	-1 060
Förvaltningen gemensamt				
Intäkt	151	100	50	370
Kostnad	-7 280	-8 587	-8 187	-10 240
Nettokostnad	-7 129	-8 487	-8 137	-9 870
Livsmedelskontroll inkl tillståndsenheten				
Intäkt	7 084	8 550	9 250	9 265
Kostnad	-8 897	-9 187	-9 387	-9 945
Nettokostnad	-1 813	-637	-137	-680
Miljö tillsyn				
Intäkt	6 292	9 860	7 860	10 540
Kostnad	-11 892	-13 431	-12 931	-15 080
Nettokostnad	-5 600	-3 571	-5 071	-4 540
Miljöstrategiska inkl energi- och konsumentrådgivning				
Intäkt	2 891	3 055	2 855	1 780
Kostnad	-9 638	-11 547	-11 197	-9 680
Nettokostnad	-6 747	-8 492	-8 342	-7 900
Budget- och skuldrådgivning				
Intäkt	1 522	1 600	1 600	1 860
Kostnad	-4 657	-4 988	-4 988	-7 085
Nettokostnad	-3 135	-3 388	-3 388	-5 225
Buffert				
Intäkt				
Kostnad	0	-260	-260	-265
Nettokostnad	0	-260	-260	-265
Klimatfonden				
Intäkt				
Kostnad			-460	
Nettokostnad			-460	
Intäkt				
Kostnad				

Tkr	Bokslut 2018	Budget 2019	Prognos 2019	Budget 2020
Nettokostnad				
Intäkt				
Kostnad				
Nettokostnad				
Intäkt				
Kostnad				
Nettokostnad				
Intäkt				
Kostnad				
Nettokostnad				
Intäkt				
Kostnad				
Nettokostnad				
Totalt				
Intäkt	17 940	23 165	21 615	23 815
Kostnad	-43 217	-49 040	-48 450	-53 355
Nettokostnad	-25 277	-25 875	-26 835	-29 540

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

Kommentarer till den ekonomiska tabellen

Jämförelser mellan åren är inte rättvisande p.g.a att vissa tjänster och delar av verksamheter har flyttats mellan avdelningarna samt att hyran fördelas annorlunda än tidigare.

- Förvaltningen gemensamt - Tillförs kommunikatör från MSA
- Miljöstrategiska avdelningen - Borttag av konsumentvägledning och kommunikatör
- Budget- och skuldrådgivningen - Tillförs konsumentvägledning från MSA

Utfall 2018 och prognos 2019 innehåller öronmärkta byggbonuspengar och klimatkompensationsavgifter. Budget 2020 innehåller inga byggbonusmedel eller klimatkompensationsavgifter.

4.4.1 Miljö- och konsumentnämnden

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

Nämndens mötesverksamhet 2020 kommer i huvudsak att bedrivas i samma omfattning som 2019.

Nämnden behöver fortsatt olika utbildningsinsatser för att säkra god kompetens i nämnden inom alla olika ansvarsområden.

4.4.2 Miljöförvaltningen gemensamt (Ledning och verksamhetsstöd)

Den förvaltningsgemensamma verksamheten är organiserad i en stab och i en avdelning för verksamhetsstöd. Staben och verksamhetsstöd ska stödja, komplettera och förstärka Miljöförvaltningens kärnverksamheter inom inom administration, HR, ekonomi, kommunikation, juridik, IT och kvalitet.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

Den sedan flera år höga personalomsättningen (mellan 15-20 %) medför stora behov av rekrytering, introduktion, upplärning, erfarenhetsutbyte m.m. Hög personalomsättning är tillsammans med att staden växer och att nämnden fått utökade uppdrag de huvudsakliga orsakerna till nämndens behov av utökad finansiering. Allt fler aktörer konkurrerar om de personalkategorier nämnden behöver anställa och antalet som utbildas täcker inte behoven som finns i landets alla kommuner. Förvaltningen behöver arbeta strategiskt och långsiktigt för att säkerställa sin kompetensförsörjning.

Samhällsförändringar pågår i hög takt och nämndens alla ansvarsområden är under stark utveckling och konkurrensutsättning, vilket medför krav på kontinuerlig kompetensutveckling av medarbetare och chefer för att kunna bedriva verksamheten professionellt och effektivt. De resurser som nämnden avsatt för kompetensutveckling har under många år legat nästan still och måste successivt öka - delvis i form av ekonomiska resurser, men även i form av tid. Den höga personalomsättningen medför extra stora behov av tid för att lära av mer erfarna kollegor, både i den egna organisationen och i externa sammanhang. *Nämnden begär därför 300 tkr i extra medel för att tillgodose medarbetarnas behov av kompetens- och grupputveckling.*

Stort fokus under 2020 kommer att vara arbetet med införandet av ett nytt ärendehanteringssystem inom miljöbalksområdet och livsmedelskontrollen. Det kommer att medföra mycket kvalitetsarbete och framtagning av nya rutiner och arbetssätt, inte minst vad gäller nya möjligheter att digitalisera (e-arkiv, e-blanketter m.m.). Ambitionen är att minimera det produktionsbortfall som ett nytt ärendehanteringssystem kan innebära och vara så väl förberedda som möjligt. Nytt verksamhetssystem och de förstärkningar nämnden fått för stödfunktioner under de senaste åren, syftar till att nämnden verksamhet ska bli bättre och effektivare. Full effekt av dessa satsningar kommer inte att erhållas redan 2020.

4.4.3 Livsmedelskontroll

Miljö- och hälsoskyddsområdet - där avdelningen för livsmedelskontroll ingår - är ett av de obligatoriska lagområden som finns i varje kommun. Avdelningen för livsmedelskontroll består av tre enheter som arbetar utifrån livsmedelslagen och EU-förordningar, alkohollagen, lotterilagen, tobakslagen, lagen om elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt handlägger ärenden om vissa receptfria läkemedel.

Avdelningen arbetar för säkra livsmedel, effektiv och rättssäker kontroll inom livsmedel, alkohol och tobaksområdet. Väl fungerande myndighetsutövning medför skydd av alla Boråsares hälsa, främjar hållbar utveckling i staden och bidrar till lika och rättvisa regler och främjar sunt konkurrens för alla verksamhetsutövare samt motverkar organiserad brottslighet. Nämnden arbetar aktivt med att minska tillgången till bland annat tobak för barn och ungdomar under 18 år. Ytterligare steg i den riktning är införande av tillståndsplikten för alla som säljer tobak med flera från den 1 juli 2019.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

En ny alkoholtaxa för 2020 kommer att tas fram under hösten 2019 som nämnden och sedermera fullmäktige behöver ta beslut om, då den nuvarande bara gäller för 2019. Ambitionen med taxekonstruktionen är att den ska vara politiskt och ekonomiskt hållbar över tid samt att taxan ska finansiera merparten av kostnaderna för handläggning och overheadkostnader och således minska skattesubventionen i enlighet med fullmäktiges uppdrag till nämnden.

Av både säkerhets- och rättssäkerhetsskäl går numera två inspektörer istället för en inspektör vid betydligt fler inspektioner än tidigare år. Alkohol- och tobakshandläggare går alltid två på tillsynsbesök. Genom att gå två på flera tillsynsbesök minskar det totala antalet besök under hela året. Klimatet har blivit mycket hårdare i ett flertal bostadsområden i kommunen, något som har uppmärksammats av bland annat CKS och politiken i staden. En utredning om problematiken kring arbetsmiljön på avdelningen påbörjades i maj 2019. Arbetet kommer att pågå även under delar av 2020. Ärendena på samtliga myndighetsområden är allt oftare komplexa och mer tidskrävande. Antalet överklaganden från verksamheter ökar, vilket inte har beaktats i budgetarbetet tidigare åren.

Regeringen har beslutat att från och med 1 januari 2019 ska en livsmedelssanktionsavgift tas ut av verksamheter som inte anmält sin anläggning för registrering till Miljöförvaltningen. En sådan anmälan måste göras innan verksamheten startar. Det innebär att avdelningen får ytterligare ett uppdrag som inte ingår i den planerade kontrollen.

Kraven utifrån lagstiftningen och omvärlden inom livsmedelsområdet ökar och blir mer komplexa för varje år. På livsmedelssidan krävs det cirka 1 000 olika kontrollbesök för att klara av målen. För 2020 riskerar nämnden en kontrollskuld på samma sätt som tidigare år. För att få balans mellan resurser och behov behöver arbetssätt, bemanning och taxekonstruktion ses över. Många verksamheter har svårt med svenska språket och att förstå de krav som lagstiftningen ställer. Ett flertal ärenden kräver numera tolk vilket innebär merkostnader.

Från och med 1 juli 2019 ska alla som säljer tobak söka tillstånd. Arbetet med tillstånden kommer att pågå löpande och en bit in på 2020. Enheten kommer att prioritera bort andra arbetsuppgifter för att kunna hinna med handläggningen av ärendena.

Tillstånds-enheten kommer att göra fler inre tillsyn under 2020. Tillsynen kommer att rikta sig mot ekonomiskt granskning och omfatta verksamheter som har tillstånd.

Livsmedelskontroll och serveringstillstånd för alkohol bidrar med cirka 40-50 % av stadens data till Nöjd Kund Index (NKI). Det finns stor risk att hela uppdraget inte klaras och att kritiken från näringslivet blir mer påtaglig, även under 2020. Ett närmare samarbete med Näringslivsförvaltningen har påbörjats under maj 2019. Syftet med det är att öka förståelsen för varandras roller och stärka samarbetet oss emellan – så att vi exempelvis på längre sikt kan höja NKI.

4.4.4 Miljötillsyn

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som tillförsäkrar nuvarande och kommande generationer en hälsosam och god miljö. Tillsynsansvaret innebär att arbeta för att miljölagstiftningens syften uppfylls och omfattar miljöfarliga verksamheter, förorenade områden, kemiska produkter, avfall, hälsoskydd, vattenskyddsområden, strålskydd, smittskydd, klagomål och tobakstillsyn i offentliga miljöer etc.

Länsstyrelsen genomförde i mars 2019 en uppföljning av miljöbalkstillsynen i Borås Stad. Länsstyrelsen uppmärksammade elva positiva förhållanden, fyra brister och risker samt lämnade sex rekommendationer. Bland annat behöver åtgärder vidtas för att resurserna för tillsyn ska motsvara behovet, kopplingen mellan övergripande mål och tillsynens prioriteringar tydliggöras och uppföljning och utvärdering vidareutvecklas. Nämnden ska rapportera hur den ställer sig till påpekandena i november.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

I behovsutredningen för Miljöbalkstillsyn dokumenteras samlat behov av alla kända uppdrag inom miljöbalkens myndighetsområde. De tillgängliga resurser täcker inte alla behov. Inför budgetarbetet 2019 utökades avdelningen med 3 årsarbetare (som finansierades med ökade timdebiteringar) för att på så vis försöka öka tillsynen och därmed måluppfyllelsen. Det är fortsatt en utmaning att bemanna och rekrytera till avdelningen och utökningen är ännu inte slutförd.

Behovsutredningen visar också att omvärldsbevakningen behöver öka för att ligga i fas med lagändringar, vilket i sin tur krävs för att kunna säkerställa att ärenden handläggs på korrekt och rättssäkert sätt. Personalen behöver även mer kompetensutveckling för att kunna vidareutveckla uppföljning och utvärdering som är en väsentlig del av miljötillsynen samt fortsatt omfattande kompetensutveckling inom hela miljöbalkens ansvarsområden.

Stor personalomsättning på avdelningen gör att mycket tid måste avsättas för handledning, upplärning och kompetensöverföring för att sätta in all ny personal i verksamheten. Verksamheten har påbörjat ett arbete med att utveckla den nuvarande arbetsmiljön för att hitta fungerande arbetsformer och metoder. En del av metoderna innebär att gå två miljöinspektörer på bland annat de årsbetalande verksamheterna i syfte att lära av varandra och utveckla tillsynsmetodiken. Avdelningen har fortsatt behov av vidareutveckling och utökning av kompetens och expertis för att kunna möta den ständigt ökande efterfrågan från verksamhetsutövarna i kommunen. Avdelningen har ett flertal nya miljöinspektörer som har stort behov av att lära sig inspektörsyrket av både sakkunskaper som lagstiftningen.

Inom staden mäts NKI inom kommunikation, kompetens och rättssäkerhet som fortsatt behöver höjas upp och få högre nationella jämförelsetal. Ett närmare samarbete med Näringslivsförvaltningen har påbörjats under 2019 och kommer att fortsätta även nästkommande år. Syftet med det är att öka förståelsen för varandras roller, stärka samarbetet och på sikt kan höja stadens NKI.

Införandet av nytt ärendehanteringssystem kommer att ge stora fördelar när systemet väl är etablerat, men under införandeperioden kommer alla inspektörer att behöva lägga en hel del tid på utbildning och på att utveckla nya rutiner och arbetssätt. Det medför att verksamheten med rent tillsynsarbete kommer att bli påverkat under åtminstone första halvan av 2020.

En stor utmaning är att planera och utföra den timfinansierade tillsynen enligt behovsutredningen så att intäktsbudgeten håller. Detta samtidigt som avdelningen genomför prioriterad tillsyn av de verksamheter som betalar årlig tillsynsavgift, inkommande ärenden, klagomål, nätverkande och kompetensförsörjning.

Borås växer snabbt och utvecklingstrycket är särskilt stort i staden. Kommunens befolkning förväntas växa med 30 000 nya invånare till år 2035 med ökat bostadsbehov särskilt i stadskärnan. För att möta efterfrågan på byggbar mark och bidra till en hållbar stadsutveckling för en växande stadskärna behöver tillsynsarbete avseende förorenad mark intensifieras. Arbetet syftar till att öka stadens kunskap om risken för skada på människors hälsa och miljö samt förebygga kemisk påverkan på både mark och vatten från förorenade områden. Sådan kunskap krävs för att få använda tidigare förorenad mark till bostäder eller annan infrastruktur. Det är ett arbete som behöver fortsätta om staden ska klara av den målsättning som satts upp för landets kommuner till år 2025 och 2050. Genom byggbonusmedel har nämnden under 2019 haft möjligheten att påbörja arbetet med att inventera förorenad mark i kommunen. Inventeringen görs för att kunna fatta beslut om eventuella åtgärder och möjlig markanvändning. Det finns totalt över 500 förorenade objekt som alla kräver någon form av insats innan beslut om åtgärd, vilken åtgärd eller om ingen åtgärd krävs kan fattas. Om arbetet ska fortsätta krävs resurser motsvarande minst en miljöinspektör (730 tkr/år) för att arbetet ska fortgå i nuvarande tempo de närmaste åren alternativt resurser för två miljöinspektörer (1 460 tkr/år) med ett högre tempo. Den totala omfattningen är inte möjlig att avgöra innan inventering och eventuell provtagning har genomförts.

Utökningen av lagen om rökfria miljöer omfattar numera även rökförbud på flera offentliga platser, däribland lekplatser, idrottsplatser, uteserveringar, busshållplatser och tågplattformar. Rökförbudets syfte är att motverka hälsorisker och olägenheter som är förbundna med bruk av tobak och exponering för

tobaksrök. Stadens drogförebyggande arbete regleras av styrdokumenterna *Drogpolitiskt program* och *Drogpolitisk handlingsplan* och innebär ett samarbete mellan förvaltningar. Lagens utökning väcker uppmärksamhet och en hel del frågor och rådgivning då både media, kommunens egna tjänstemän och boråsare önskar få svar på svårbedömda frågor. Det kommer krävas anmälda och oanmälda tillsynsbesök för att säkerställa att rökförbudet efterföljs. I dagsläget saknar nämnden resurser för detta arbete. Nämnden kan inte debitera någon verksamhetsutövare eftersom tillsyn enligt tobakslagen inte får avgiftsbeläggas vilket innebär att tillsyn av rökfria miljöer måste skattefinansieras. Den nya lagstiftningen gör gällande att kommunens tillsyn av rökfria miljöer ska säkerställas och *nämnden äskar därför resurser motsvarande 1 miljöhandläggare (730 tkr/år)*.

4.4.5 Miljöstrategiska

Miljöstrategiska avdelningen arbetar strategiskt med hållbarhetsfrågor, såsom miljömål, energi- och klimatstrategiskt arbete, klimatanpassning, miljöövervakning och naturvård, deltagande i stadens samhällsplaneringsprocess, miljöutbildar alla anställda och politiker i Borås Stad, kommunicerar miljöfrågor till boråsare samt har energi- och klimatrådgivning.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

Borås Stad är en ledande miljökommun och har ambitionen att fortsätta vara det samtidigt som staden också har en tydlig viljeinriktning och hög ambitionsnivå när det gäller bostadsbyggandet. För att främja processens effektivitet och kvaliteten i samhällsbyggnaden är det viktigt att de miljöstrategiska aspekterna beaktas redan i de tidiga skeendena. Avdelningen medverkar i det fysiska planeringsarbetet idag så långt resurserna räcker.

För den växande staden är det en utmaning att tillgodose behov av bostäder och teknisk infrastruktur, och samtidigt behålla de viktigaste funktionerna hos våra ekosystem och de tjänster vi får från dem. Borås har en rik och varierad naturmiljö som är av stor betydelse för invånarnas långsiktiga livskvalitet. Goda kunskaper om grönstrukturens ekologiska funktioner, innehåll, struktur och utveckling är därför av vikt både för stadsplaneringen och skötseln av stadens mark och vatten. En regelbunden och välplanerad övervakning av Borås naturmiljö behövs för att kunna följa förändringar i tillståndet över tiden och sätta in rätt åtgärder, vid lämpliga tidpunkter och på rätta platser. Ytterligare satsningar inom miljöövervakning kommer att krävas för att Borås ska vara en ledande miljökommun.

Som ledande miljökommun förutsätts också att staden medverkar i t.ex. luftvårdsförbund, klimat- och miljönätverk m.m. Avdelningen representerar Borås Stad i dessa sammanhang och besvarar/samordnar därutöver enkäter och utredningar åt staden inom det miljöstrategiska området.

För att Borås Stad ska kunna nå de långsiktiga målen om fossiloberoende och utsläppsfrihet måste arbetstakten öka på alla områden. Miljöförvaltningen har idag rollen att samordna energiarbetet, ta ansvar för styrdokument på området och att följa upp arbete och utsläpp. Ett ökat arbete inom Staden enligt fullmäktiges mål kräver ökade personella resurser för att kunna ge organisationen det stöd som behövs. Med dagens 50% tjänst för energisamordning måste aktiviteter prioriteras bort. Den del som blir mest lidande är samordning, inspiration, kunskapsöverföring och stöd till stadens förvaltningar. Även det utåtriktade arbetet att ge boråsarna förutsättningar att ta kloka beslut för att minska sin klimatpåverkan och klimatanpassa dagens samhälle saknar idag resurser. Energi- och klimatsamordning som möter behoven kräver minst en heltidstjänst.

Med rådande resurser klarar inte nämnden sitt ansvar för tillsyn av strandskydd och naturreservat och det är omöjligt att uppfylla kraven på likabehandling och därmed svårt att upprätthålla legalitet för lagstiftningen. Vid handläggning av inkomna strandskyddsansökningar är det idag många som framhäver orättvisor. De som inte söker kan bygga fritt, medan de som söker riskerar att få inskränkande villkor eller avslag.

Med förstärkning av en miljöutredartjänst bedöms avdelningen klara dels det miljöstrategiska arbetet och dels medverka i den fysiska planeringens tidiga skeenden. Förvaltningen upplever idag större

önskemål på deltagande än vad resurserna räcker till och befarar att miljö- och hälsoskyddskompetens är en flaskhals i samhällsbyggnadsprocessen som kan leda till sena ingripanden i planprocessen med förbud och resurskrävande sena omtag som följd. Utan förstärkning får förvaltningar, bolag och kommunstyrelse ta större egna ansvar för genomförande och samordning av Borås Stads miljöarbete. Utebliven resursförstärkning kommer även att innebära ytterligare minskningar i det utåtriktade informationsarbetet och arbetet med beteendepåverkan för stadens invånare. *Nämnden äskar därför 730 tkr motsvarande en tjänst som miljöutredare.*

4.4.6 Budget- och skuldrådgivning

Under 2019 har konsumentrådgivningen flyttats till avdelningen för Budget- och skuldrådgivning. Verksamheterna har flera gemensamma nämnamnare och innan Orangeriet tillhörde de samma avdelning. Förhoppningen med flytten av verksamheten är bland annat att finna synergieffekter och på så vis nå ut med förebyggande insatser till fler. I och med sammanslagningen av de båda verksamheterna avser avdelningen återuppta namnet Konsument Borås.

Ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter

Budget- och skuldrådgivning

Verksamheten syftar till att ge stöd till rådsökande, i strävan att den enskilde ska få en fungerande vardagsekonomi och en ekonomisk rehabilitering. Utåtriktat arbete bedrivs med syfte att förebygga överskuldssättning. Avdelningen säljer rådgivning till Ulricehamn, Tranemo, Svenljunga och Bollebygd enligt avtal.

Enligt Konsumentverkets rekommendationer ska verksamheten innehålla fem olika delar: *budgetrådgivning, skuldrådgivning, stöd inför och under skuldsanering, samverkan samt utåtriktat arbete.* Vidare säger rekommendationerna bland annat att stöd ska ges utan oskäligt dröjsmål, vilket betyder att den som behöver råd och stöd ska erbjudas ett besök inom fyra veckor samt att verksamheten ska kunna erbjuda tider för akuta ärenden med kort varsel.

De senaste åren har komplexiteten i ärendena ökat och det tar ofta längre tid att utreda den totala ekonomiska situationen samtidigt som det motiverande och stöttande arbetet under förändringsresan till att bli skuldfri ibland tar lång tid. Klienter med psykisk ohälsa har ökat, vilket ställer ökade krav på handläggarnas stöd och stöttning samt i flera fall samverkan med andra aktörer.

Överskuldssättning är en stor påfrestning för den enskilde och anhöriga, men det är även en stor utmaning för samhällsekonomin när människor inte kan delta fullt ut i samhället. Det är därför viktigt att avdelningen utöver rådgivning, arbetar utåtriktat och förebyggande. På så vis får fler kunskap och verktyg, så att de kan undvika att hamna i ekonomiska problem i framtiden samtidigt som de får kännedom om vart de kan vända sig för att få hjälp. I förlängningen innebär det vinster för såväl samhället som den enskilde.

Regeringen har sedan några år tillbaka uttalat en strategi för att motverka överskuldssättning och som ett resultat av detta har flera myndigheter intensifierat sitt arbete kring denna fråga. Bland annat så har Kronofogden under 2019 påbörjat ett arbete med att aktivt uppmana flertalet av de som finns i deras register att söka skuldsanering - och de uppmanar att man ska ta hjälp av den kommunala rådgivningen. Vidare har Konsumentverket arbetat med ett projekt för att få fler aktörer i samhället att samverka kring frågan och förstå kopplingen mellan ohälsa och ekonomiska förutsättningar. Allt detta sammantaget gör att kommunernas budget- och skuldrådgivning sannolikt kommer att få mer ärenden att hantera framöver.

En förmodad ökning av ärenden i kombination med att de som söker hjälp behöver en högre grad av stöttning i arbetet mot att bli skuldfri, gör att avdelningen kan få det svårt att klara av att bedriva en verksamhet som lever upp till Konsumentverkets samtliga rekommendationer. Framförallt är det risk att verksamheten inte kommer att kunna erbjuda nya klienter ett besök inom fyra veckor. I ett sådant läge kommer avdelningen då prioritera ärenden, för att hjälpa de som är i mest akut behov av hjälp, och

därefter placera övriga i kö. Verksamheten har tidigare haft långa köer men har på senare år kunnat arbeta bort dessa. Stödet till klienter med pågående skuldsanering ges i dagsläget bara i de fall då klienten själv hör av sig och skulle enligt Konsumentverkets rekommendationer behöva utökas till att vara mer uppsökande och erbjudande, men det har prioriterats bort.

Konsumentrådgivning

I konsumentrådgivningen ingår information, rådgivning, reklamationshantering, kunskapsöverföring samt tvistlösning och medling för privatpersoner. Rådgivning erbjuds via telefon eller på plats via bokade besök och är ett komplement till den statliga tjänsten "Hallå Konsument" som drivs av Konsumentverket. Avdelningen säljer konsumentrådgivning till Ulricehamn och Tranemo enligt avtal.

För att sprida kunskap om vilka val och rättigheter man har som konsument, när man köper varor eller tjänster, är det viktigt att arbeta förebyggande i skolor och på andra vis för att nå ut till invånarna och framförallt särskilt utsatta målgrupper. Konsumentrådgivningen måste aktivt arbeta för att bli mer känd och för att nå ut till de konsumenter som inte själva söker upp verksamheten. Att fortsätta utveckla arbetsformer för att nå ut med det förebyggande arbete är således av vikt.

Konsumtion är en av de största frågorna inom miljöområdet idag och utmaningen ligger i att öka medvetenheten om hur den egna konsumtionen påverkar miljön och klimatet både lokalt och internationellt. Konsumentrådgivningen ska inom ramen för sin rådgivning och sitt förebyggande och utåtriktade arbete bidra till upplysning i denna fråga.

5 Verksamhetsmätt

5.1 Miljöförvaltningen gemensamt

5.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Antal ärenden	3 746		
Antal händelser (Ecos)	16 934		
Antal delegationsbeslut.	924		

För dessa verksamhetsmätt redovisas enbart utfall.

5.2 Livsmedelskontroll

5.2.1 Livsmedelskontroll

5.2.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Antal livsmedelsverksamheter	790	790	800
Antal inspektioner	763	800	800

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Antal revisioner	66	100	100
Antal delegationsbeslut	278	200	260
Klagomål	70	60	70
Registrering	105	100	100
Antal ärenden RASFF och iRASFF		25	30

5.2.2 Alkoholtillsyn

5.2.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Andel i procent av samtliga beslut/besked som getts inom 3 veckor efter att ansökan är komplett		100	100
Antal ärenden inre tillsyn		10	20
Andel i procent av serveringsställen som fått ett tillsynsbesök under året		100	100

5.2.3 Tobakstillsyn m.fl.

5.2.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Antal delegationsbeslut		50	50
Antal inspektioner tobak och e-cigarett		50	40
Antal inspektioner folköl		40	40
Antal inspektioner receptfria läkemedel		30	30
Antal kontrollköp av tobaksprodukter		60	50

5.3 Miljötillsyn

5.3.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Antal delegationsbeslut	607	700	700
Antal inspektioner och personliga möten miljötillsyn	271	200	250

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Antal inspektioner och personliga möten enskilda avlopp	209	200	200
Antal inspektioner och personliga möten hälsoskydd	254	200	250
Antal kundkontakter miljötillsyn	4 973	5 000	5 000
Antal kundkontakter enskilda avlopp	2 475	2 500	2 500
Antal kundkontakter hälsoskydd	2 368	2 000	2 500

5.4 Miljöstrategiska

5.4.1 Miljöstrategisk verksamhet

5.4.1.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Naturvårds- och hållbarhetsprojekt		5	5
Antal deltagande timmar i stadens planering		4 900	4 900
Strandskyddsärenden		40	40
Deltagare i miljöutbildning		500	500

5.4.1.2 Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Beviljade ärenden Naturvårdsfonden		10	10
Aktiviteter i media		30	30

5.4.2 Energi- och klimatrådgivning

5.4.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Rådgivningsärenden, energi- och klimatrådgivning	119	135	135
Evenemang		5	5

5.5 Budget- och skuldrådgivning

5.5.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Klientkontakter	2 657		
Rådgivningsärenden	523	500	550
Föreläsningar och informationstillfällen	52	50	50

Klientkontakter togs bort inför 2019.

5.5.2 Konsumenträttslig rådgivning

5.5.2.1 Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2018	Budget 2019	Budget 2020
Konsumentkontakter	3 131		
Informationsaktiviteter.	99		
Rådgivningsärenden, konsumenträttslig		1 200	1 200
Föreläsningar och informationstillfällen		50	50

Konsumentkontakter och informationsaktiviteter togs bort inför 2019.

6 Investeringar

6.1 Investeringar, årliga anslag

Projekt	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Summa			

Miljö- och konsumentnämnden har inga årliga investeringsanslag.

6.2 Investeringar som löper över flera år

Projekt	Godkänd utgift	Budget tom 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Projekt status
Nytt verksamhetssystem		2 000				2
Möbler mm nya lokaler			500			0
Summa		2 000	500			

Förklaring projektstatus

0: Ej påbörjat projekt

1: Förstudie

2: Pågår

3: Klart

Nämnden blev beviljad 2 000 tkr i investeringsmedel 2019 för nytt verksamhetssystem. Upphandling pågår med hjälp av koncerninköp och beräknas vara klar i augusti/september.

Nämnden har, i lokalresursplanen, lyft behov av en gemensam lokal för alla förvaltningens avdelningar för att öka effektiviteten, utbytet och samhörigheten på förvaltningen. Om vi får tillgång till en sådan lokal under 2020 behöver nämnden investeringsmedel för att iordningställa och verksamhetsanpassa lokalerna. I dagsläget är det svårt att uppskatta ett exakt belopp eller tidpunkt.